

20190123 REISELIVET I STAVANGER

Reiselivet i Stavangerområdet er tatt opp i kronikk i «Stavanger Aftenblad» tirsdag 15. januar 2019 og i stor reportasje med intervju av lokalpolitikere i «Rogalands Avis» 17. januar 2019.

I begge aviser tar Kristin Krohn Devold, adm. direktør i NHO Reiseliv og Tone Grindland, regiondirektør, NHO Rogaland, opp behovet for å satse mer på reiselivet i Rogaland. Det er ikke første gang. Til NRK Rogaland sa Kristin Krohn Devold 16. januar 2018 at rogalendingene har sovet i timen når det gjelder reiselivet. Nå sier hun at vi har betydelig mer å hente fra reiselivet, og ber politikerne gasse på.

Men, ingen av avisene nevner elefantene i rommet - de to turistattraksjoner som kan fylle de skrantende hoteller i Stavanger og Sandnes, og gi grunnlag for bygging av nye.

Jeg sikter til **gondolbane over Lysefjorden** fra Eiane til Prekestolområdet og **Rikssamlingsstedet** der slaget i Hafsrfsjord i år 872 ble avsluttet, på Ytraberget.

Slik ser tegneren Ståle Ådland at en lydløs og forurensningsfri gondolbane fra Eiane til Rygertoppen på Prekestolfjellet kan bli.

Fjellstasjonen med kafeteria/topprestaurant kan ikke sees eller høres fra Prekestolen, sier ingeniør Leon Bessemer, som har bidratt med tekniske tegninger i presentasjonen av gondolbanen«mitsem-blogg.com/430771590» (der den presentasjon som er gitt her alltid vil være tilgjengelig på en PC og/eller videoframviser). Det kan lages en lett sti fra Prekestolen opp til fjellstasjonen

med kafeteria, kanskje med en spektakulær hengebro over juvet nærmest fjellstasjonen . Fra fjellstasjonen blir det utsikt til en av Norges vakreste fjorder hele veien fra havet til fjordbunnen, Lysebotn, og til Stavanger og byøyene, og til Nordsjøen fra Egersund til Bømlo. Det flotteste utkikkspunkt i Norge. Og fotturister - ære være dem - slipper å ta med seg en dorull og spade, hvilket de fleste glemmer i alle fall.

Det løsner nok nå når Preikestolen Fjellstue og parkeringsplassen der er solgt til investorer for 90 millioner kroner. Ingen må tro at investorene skal finansiere kjøpet med salg av vafler - de vil bli styrtrike med en gondolbane som får samme billettpris som den nye gondolbanen i Loen - 500 kroner pr. billett! Hoteller i Stavanger og Sandnes kan tilby årsmøter og kongresser med en halvdagstur til Preikestolen, gjennom Ryfast, eller flotte heldagsturer med hurtigbåt. Det blir også et nesten obligatorisk innslag for cruiseturister, i et antall som ventes å stige til 500.000 pr. år i løpet av året - de har i dag ikke tid til å besøke Preikestolen og rekke båtavgang om kvelden. Jeg har aldri forstått hvorfor «Stavanger Aftenblad» aldri har villet skrive om saken - tegningen her har aldri vært trykket i «Stavanger Aftenblad», i motsetning til en tegning som viser gondolen dinglende rett foran Preikestolen. Kanskje vil en avis, eller NRK, snart driste seg til å spørre investorene om hvilke planer de har. Eller er det så selvsagt at man ikke vil sløse med lesernes/tilhørernes tid med å spørre om selvfølgeligheter?

Rikssamlingsstedet på Ytraberget kan og vil bli minst like stort og viktig som Stiklestad. Egentlig var det jo bare et sted der en fullstendig overlegen bondehær tok livet av en konge som ikke var så hellig at det gjorde noe mens han levde! Skal hans sørgelige men selvsagte endelikt være grunnlag for en større og viktigere feiring enn stedet der Norge ble samlet til ett rike 158 år tidligere?

Jeg er klar over at enkelte lokalpolitikere i Stavanger gjerne vil ha et sagasted (hva nå det måtte være) i Møllebukta - den knøttlille delen av Hafrsfjord som tilfeldigvis ligger i Stavanger kommune. Møllebukta har ingen historisk tilknytning til Rikssamlingen, og egner seg knapt nok for en middels basar, som ikke trenger parkeringsplasser. Det er i alle fall situasjonen hvis man ikke vil ekspropriere store og kostbare områder, som heller ikke har noe med rikssamlingen å gjøre, fra andre eiere.

For de som ikke selv har vært på Ytraberget, anbefaler jeg at de ser på NRK's reportasje fra feiringen av 1100 års jubileet for Rikssamlingen 17. juni 1972 med Kong Olav V og kronprinsparet, det nåværende kongepar. Den kan lastes

ned og sees når man skriver «mitsem-blogg.com/430771590», med linjeskift, og trykker på Δ når bildet av Kong Olav V kommer frem.

Legg merke til hvor flott området er, og hvilke muligheter det gir for et verdig Rikssamlingssted.

Bildet er fra feiringen av 1100-års jubileet for Rikssamlingen 17. juni 1972. Kong Olav V går foran ordfører Ole Gabriel Ueland (farfar til nåværende ordfører Ole Ueland). Bak på bildet sees Indraberget der 3000 tilskuere som ifølge pressen hadde slått seg ned i det naturlige amfi.

Er det noen som tviler på at man i det store amfiet som Indraberget danner mot Ytraberget kan få en av de flotteste utendørsscener i verden, med en brygge ut i sjøen for vikingskip som er del av handlingen, og med direkte utsikt for tilskuerne til det mektige monument «Sverd i fjell» i Møllebukta? I amfiet blir det god plass til minst 5000 tilskuere under moderne plast-dekke (det samme antall som på Stiklestad, der amfiet er flatere, og uten dekke).

Hvilken ramme for oppføring av syngespillet om Harald Hårfagre, operaen «Rygerkongen» (om Erling Skjalgsson), og sangen om Erling som for ikke å snakke om Bjørnstjerne Bjørnsons mektige sang «Erling Skjalgsson» («Brede seil over Nordsjø går»). Erling Skjalgsson bodde tett ved Ytraberget (men langt fra Møllebukta), og har sikkert speidet etter sin svigerfar Olav Tryggvason og båten hans, «Ormen Lange», fra selve Ytraberget før han la ut med sitt vikingskip (gjærne fra bryggen ved scenen) og speidet fra skansen. Historie og

kultur kan bindes sammen på en helt særegen måte, og på en helt annen måte enn fra en basar i Møllebukta!

Hovedattraksjonene kan likevel være arkeologisk utgravning av borgruinen på toppen av Ytraberget, og Norges eneste virkelige vikingtidsmuseum inne i Ytraberget. Borgruinen var antagelig gammel og til forfalls alt på tiden for Slaget i Hafrsfjord, og er omtalt i sagaene om slaget. Kan den også være den mytiske Jomsborg, eller en norsk samtidig parallell? I alle fall var det sikkert her rygene samlet seg for hærferd mot danskene på tiden rundt Kristi fødsel, jfr. utstillingen «Slaget - Ryger på hærferd» ved Arkeologisk Museum for snart 10 år siden. Her hadde man i tiden før og etter Kristi fødsel den største konsentrasjon av båtnaust i Europa!

Ytraberget er fredet, men det bør ikke hindre store utsprengte haller inne i fjellet for å få det første virkelige vikingtidsmuseum i Norge, på linje med de man har i York og Dublin (hvis ikke Oslo kommer i forveien ved vikingskipsmuseet). Arkeologisk Museum i Stavanger har bare plass til å vise en brøkdel av gravfunnene som har vært gjort i Rogaland, og kanskje finner man også ting på bunnen av Hafrsfjord i den pågående leting som må stilles ut?

Slik kan planen for Ytraberget bli (med mer profesjonell uttegning enn jeg lærte på juridisk fakultet i UIO):

Tegnforklaring: Grønn oval sirkel: Rygerborgen (gammel borg, kanskje fra bronsealderen, under arkeologisk utgravning). Orange oval sirkel: Vikingtidsmuseum (inne i fjellet). Blå firkant: Scenen, med side ut i vannet (for vikingskip som er del av handlingen). Gul trapes: Tribune i naturlig amfi for minst 5000 tilskuere, under beskyttende regnduk, med utsikt rett bort til «Sverd i fjell»-monumentet. Rød og blå stripe: Stier med oppfylt masse til ATV-standard for turister, varetransport og ambulanser. Sort P: Parkeringsområde ved Vågsnesveien (det er også en parkeringsplass ved lekeparks Midgardsormen ved enden av den røde stien). Grønne firkanter: Flytende betongtanker i sommersesongen med landgangsbrygger for hurtigbåter fra Stavanger, vikingskipkopier fra Møllebukta, kongeskipssjalupper og fritidsbåter. Striplet grå linje: Eksisterende sti, som best kan fjernes.

Hele området, med unntak av tomtene til de inntegnede hus, er eiet av Sola kommune. Det er ikke noe som må kjøpes/eksproprieres når ordføreren/kommunestyret i Sola kommune våkner opp til det ansvar som følger

av å ha Rikssamlingsstedet i sin kommune, og dropper satsningen på et vikingsenter i rød flystøysone i Sømmebukta.

Holdningen i Sola er like merkelig som holdningen i Stavanger, som helst vil få til noe i den knøttlille delen av Hafrsfjord som ligger i Stavanger, nemlig Møllebukta. Her er det knapt nok plass til en middels basar! For den som har ubegrenset med penger kan man ekspropriere seg til de nødvendige arealer. Har Stavanger det, når regningen for Ryfast kommer på bordet?

Det er særlig den kommunale garanti på 1.800 millioner kroner som Stavanger kommune har gitt Staten for bompengeinntekter jeg er bekymret for.

Ekspertene som var engasjert av Finansdepartementet og

Samferdselsdepartementet, rådet fra Ryfast fordi det ville ha en negativ egennytte! Stavanger har likevel bundet seg til 2 milliarder kroner i Ryfast-prosjektet! «Bare» 200 millioner kroner i direkte utlegg, og 1.800 millioner kroner i garanti for bompengeinntekter, som man allerede nå ser at kan svikte! Konsulenter som ble engasjert for å vurdere prosjektet for

Finansdepartementet og Samferdselsdepartementet, Holte Consulting og Vista Analyse, advarte om at prosjektet hadde dårlig økonomi, i rapporter som lenge ble tilbakeholdt. «Ryfast er beregnet til å ha negativ nettonytte», het det i rapporten 22. desember 2011. Det var først når Samferdselsdepartementet, ledet av en velkjent Strandabu, hadde bearbeidet tallene at prosjektet ble lønnsomt, basert på forutsetninger om innbyggertall som vi nå vet at svikter.

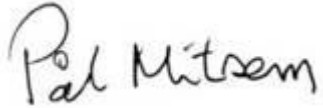
«Stavanger Aftenblad» har heiet på Møllebukta-prosjektet hele veien, og går åpenbart inn for at inn for at Stavanger kommune skal bruke hundrevis av millioner på et sagesenter på et sted som ikke har det minste med sagaen å gjøre. Jeg har blitt nektet spalteplass for et Rikssamlingssted på Ytraberget, der Rikssamlingen vitterlig skjedde, gjennom flere år, med den begrunnelse at alle i avisen og alle leserne vet hva jeg mener om saken! Tegningen her har aldri blitt benyttet av «Stavanger Aftenblad».

Ville det ikke være bedre om Stavanger fikk Sola og Sandnes med på et spleiselag for å gjøre noe skikkelig ut av det stedet der Slaget i Hafrsfjord vitterlig ble avsluttet? «Stavanger Aftenblad» må ikke bli så opphengt i at Stavanger er med i navnet at avisen ikke føler et visst ansvar for Norges historie i nærområdet, selv om man kommer utenfor byens grenser!

Det ville være veldig kjærkomment om du, og andre som blir kjent med saken, gir uttrykk for hva dere mener, om det så er bare ved en tilbakemelding til meg. Jeg vil gjerne overlate eventuelle initiativ i de ting jeg brenner for til andre, som måtte dele mine synspunkter, og er villig til å støtte dem. Det forutsetter at jeg får en tilbakemelding fra deg og andre som vil støtte saken, kanskje ved å

bli med i en påvirkningsgruppe! Da tenker jeg ikke på gondolbanesaken, og det den vil bety for reiseliv og hoteller i Stavanger-området - den saken anser jeg som løst.

Med vennlig hilsen

A handwritten signature in black ink that reads "Pål Mitsem". The signature is written in a cursive, slightly slanted style.

Pål Mitsem, Randaberg